

Uunga siunnersuut: Aalisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat
(Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq)**Akissuteqaat**

(Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq)

Aappassaaneerneqarnera

Naalakkersuisut sinnerlugit Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Ataatsimiititaliaq, peqqissaartumik aaqqissuulluakkamillu isumaliutissiissuteqarneranut qutsavigaara. Naalakkersuisut Ataatsimiititaliap inatsisissatut siunnersuummik suliarinninneranut inatsimmullu nunatsinnut pingaaruteqarluinnartumut suliassinnut annertuumut qutsavigaasi.

Inatsisissatut siunnersuummut tunngaviit pingaarnerit tassaapput ilisimatuussutsimut, aningaasaqarnermut inuiaqatigiinni piujuartitsinermit tunngasut mianeralugit isumalluutit inuiaqatigiinnit pigineqarnissaat isumalluutillu sapinngisamik amerlanerpaanit iluaqutigineqarnissaat. Aalisarnermi aningaasaqarnermuinnaq tunnganngilaq. Aalisarneq kalaallit innuttaasut amerlasoorpassuit qanoq inuunerannut qanorlu imminnut isiginerannut aamma pingaaruteqarpoq. Taamaattumik aaqqissuusseqqinnerni ingerlanneqartuni inooriaaserput kulturerpullu qitiutinneqarnerisut maluginiartuassavarput. Taamaasilluni naqissuserneqassaaq pisuussutit inuiaqatigiit pigigaat.

Naalakkersuisut tamanna tunngavigalugu aaqqissuusseqqinnerit pisariallit tunitsivinnik matusoqarneranik aalisartullu ikileriarnerannik ataatsimut isigalugu kinguneqassanngitsut malittareqqissaarniarpaat. Tamanna ilaatigut aqutsiveqarfimmi 47-mi qaleralinnik PNNP-mik aalisarnissamik nammineq toqqaasinnaanikkut pissaaq.

Naalakkersuisut kissaatigaat, Inatsisartut Naalakkersuisullu akornanni ataatsimoorluta Kalaallit Nunaata pingaarnerpaatut inuussutissarsiutaanut atugassarititanik pitsaanerpaanik pilersitsissasugut. Taamaattumik Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnerata malitsigisaanik tamanna pillugu allannguutissatut siunnersuutit aappassaaneerneqartussanngorlugit nassiuppavut. Tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisut isumaqarput kalaallinut inuiaqatigiinnut tamanut ataatsimullu atugarissaarnissatsinnut iluaqutissatut inatsisissatut siunnersuummik inaarutaasumik saqqummiussilluta.

Maanna Ataatsimiititaliap inassutai tunngavigalugit allannguutissatut siunnersuummi aalajangersakkamiit aalajangersakkamut saqqummiutissavakka.

Ataatsimiititaliap inassutigisimavaa, ”Naalakkersuisut immikkut akuersissuteqarsinnaaneq, nunat allamiut piginnittuusinnaanerannik periarfissiisoq inatsisissatut siunnersuutigineqartup allanngortinneratigut piissagaat. Tassuunakkut inatsisissatut siunnersuut inaarutaasumik akuerineqarpat, kalaallit isumalluutinik tamakkiisumik piginnittuunissaat qulakkeerneqassaaq taamaalillunilu aamma piumasaaqatitaqanngitsumik piginnittuusinnaatitaaneq erseqqissarneqarluni”.

Naalackersuisut aalisarneq pillugu inatsisissatut siunnersuummi § 11, imm. 2-mi immikkut akuersissuteqarsinnaanerup peerneqarnissaa innersuussutigineqartoq paasilluarpaat.

Ataatsimiititaliap inassutigisimavaa, § 24, imm. 2 allangortinneqassasoq, taamaalilluni inatsisissatut siunnersuummi 25%-iunatik ingerlataqartut ataasiakkaat pisami 30%-iinik tulaassisussangortinneqassasut. Naalackersuisut tamanna naapertorlugu aalisarneq pillugu inatsimmi § 24, imm. 2-p allangortinneqarnissaa siunnersuutigaat, taamaalilluni Kalaallit Nutaata Kitaani raajarniarnermi tulaanneqartussaataitaasut 30%-inut minnerpaaffissalerneqarlutik.

Naalackersuisut maluginiarpaat pisat 25%-ii tulaanneqartussaataitaappata, allanguut maannakkut ingerlataqartunut atugassarititaasut ajorseriarnernik kinguneqarsinnaasoq. Allanguutissatut siunnersuummi tamanna pingaartinneqarpoq, taamaalilluni ingerlatsisut atugassarititanut nutaanut ullumikkut akuersissutinut piumasaqaatitigut tunniunneqartartunut naleqqussarnissamut ukiunik tallimanik tunineqarput. Tamatuma kingunerisaanik atuutilersitsinissamut aalajangersakkami § 76, imm. 1-imi tamanna pillugu aalajangersakkamik ilanngussisoqarpoq.

Ataatsimiititaliap § 32, imm. 3-mut tunngatillugu inassutigigaa *“piffissami aaliangersimasumi ikaarsaariafilikkamik, ingerlatseqatigiiffinnut pisortanit pigineqartunut nunatta kitaani raajarniarnermi pisassiissutit amerlassusaasa qummut killissaat 33,33 %-imiit nalimmassarneqassasoq, ingerlatseqatigiiffinnut allanut piumasaqaataalersussanut naapertuussarlugu”*. Naalackersuisut inersuussut taanna pillugu inatsisissatut siunnersuutip pingajussaaneerneqarnissaanut allannguutissamik siunnersuummik saqqummiujumaarput.

Ataatsimiititaliap § 28, imm. 1, nr. 5)-imut aamma § 32, imm. 1, nr. 3-mut aamma imm. 2, nr. 2)-mut tunngatillugu inassutigisimavaa, "Aqutsiveqarfik 47 ataatsimut malittarisassaqaartinneqassasoq, matumani aqutsiveqarfimmi annerpaamik 2,5%-it pisassiissutigineqarsinnaassallutik. Ataatsimiititaliaq isumaqarportaaq ulluinnarni aqutsineq pingasunut avinneqassasoq, tamannalu nalunaarut aqqutigalugu Naalackersuisunit ingerlanneqassasoq”.

Naalackersuisut aamma ilisimatitsissutigisinnaavaat sumiiffik 47-mi sinerissap qanittuani qaleralinniarnermi pisassiissutit qaffasinnerpaaffissaat 2,5%-i pillugu aalajangersakkami aalisartut ilaatigut pitsaasumik aningaasaqarnikkut inissisimanissamik kissaateqarnerat ilaatigullu aalisarnermi pisassiissutit ikitsuinnarnut katersuutinnginnissaat isiginiarneqartut. Naalackersuisut tassunga atatillugu maluginiarpaat inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkat Ataatsimiititaliap tamatumunnga tunngatillugu inassutaanut naapertuuttut.

Ataatsimiititaliap inatsisissatut siunnersuummi § 35-imut tunngatillugu inassutigisimavaa, Naalackersuisut pisassiissutit aalisarneqartussaataitaasut 75%-inut appartinneqarnissaannut siunnersuummik saqqummiussissasut.

Naalackersuisut tamanna naapertorlugu aalisarneq pillugu inatsimmi § 35-imi allannguutissatut siunnersuuteqarput, allanguut taama ittoq §§ 38-mi aamma 39-mi allannguuteqartitsisariaqalersimasoq maluginiarneqassaaq. Taamaalilluni pisassiissutit aalisarneqartussaataitaasut 75%-inut allangortinneqarput, 25%-it ukiup tullianut nuunneqarsinnaallutik 10%-illu tuniniarneqarsinnaallutik.

Ataatsimiititaliap innersuussutigaattaq, Naalakkersuisut aalisartut piffissami ikaarsaarfiusumi ineriartornerup ingerlateqqinnissaanut taperserniarlugit aningaasalersuinissamut periarfissanik qularnaveeqqusiinermillu neqerooruteqassasut.

Qularnaveeqqusiinissamik, aningaasalersuinissamut periarfissanik, ESU-mi aningaasanik qaffaanissamik allanilluunniit neqerooruteqarnissamut sukumiinerusumik isumaliuteqartoqartinnagu aningaasaqarnikkut piviusumik pisariaqartitat misissorneqaqqaassapput. Taamaattumik Naalakkersuisut siullertut isumaqarput misissueqqinnissamut tunngavissat ilisimaniarlugit aalisarneq pillugu inatsisissatut siunnersuutip akuerineqarnissaata utaqqineqarnissaa pissusissamisoornerpaassasoq. Inatsisartut peqatigalugit inaarutaasumik aalajangiisoqassaaq. Naalakkersuisut taamaalillutik ataatsimiititaliap inassuteqaataani siunertaq ingerlateqqissavaat sinerissallu qanittuani aalisartut pisariaqartumik kiffaangissuseqalernissaat toqqissimalernissaallu qulakkiissallugu.

Ataatsimiititaliap Naalakkersuisut EU-mut pisassiissutit najukkami kalaallinut aalisartunut nuunneqarnissaannut periarfissat misissussagaat aamma kajumissaarsimavai.

Naalakkersuisut Naalakkersuisoqatigiinnissamut isumaqatigiissutiminni siunissamut ungasinnerusumut anguniagaraat, ”*aalisakkat EU-mut aalisagartassiissutigineqartartut siunissami nunaqqatitsinnit aalisarneqartalernissaat siunnerfiussasoq*”. Taamaattumik Naalakkersuisut siunissaq qaninnerusoq ungasinnerusorlu eqqarsaatigalugit tamanna anguniartuarpaat. Pisassiissutinik tigusinermi EU-mik suleqateqarnermi aammalu EU-mut avammut tuniniaanermi aningaasaqarnikkut kingunissat minnerpaaffimmiitinniarlugit arlalitsigut suliaqartoqarpoq.

Ataatsimiititaliaq isumaliutissiissummini annertuumi aamma allappoq ”*Ataatsimiititaliap malugaa kingunissaanik naatsorsuinerit atorneqartut inatsisissatut siunnersuutip piviusunngortinnerani sukumiinerusumik paasinarsarnissaannik pisariaqartit-sisoqarnikuunera oqaatigineqartoq. Ataatsimiititaliaq taamaammatt isumaqarpoq kisitsisit naatsorsuinerillu inatsisissatut siunnersuummi tunngavigineqartut itisilerneqarnissaat ersarissunngortinnissaallu pisariaqartoq.*” Naalakkersuisut aamma isumaqarput aalisarnermi ineriartornerup malinnaaffigilluarnissaa pingaaruteqartoq, taamaammallu inatsisissatut siunnersuutikkut paasissutissat pitsaanerusut pissarsiarineqarnissaat tamassumunngalu tunngatillugu ersarinnerulersitsinissaq siunnersuutigineqarpoq, tassunga ilanngullugu piginnittuuneq, aningaasaqarnermi suliffissaqartitsinermilu sunniutai eqqarsaatigalugit.

Inatsisissatut siunnersuut una imarisaalu pillugit kinguneqartitsilluartumik oqallittoqarnissaa qilanaaraara.

Taamatut oqaaseqarlunga siunnersuut Inatsisartunut suliarisassanngortippara.